

Review Article

A Comparative Study of the Master's Curriculum in Gerontological Nursing in Iran and Kingston University, UK

Michael Alaghi¹ , Ali Moradi² , Malihe Kabusi^{3*}

Received: 2026.01.05

Revised: 2026.05.19

Accepted: 2026.07.10

1. Master's student in Geriatric Nursing, Student Research Committee, Golestan University of Medical Sciences, Gorgan, Iran
2. Nurse, Student Research and Technology Committee, Golestan University of Medical Sciences, Golestan, Gorgan, Iran
3. PhD Student in Nursing, Student Research Committee, Golestan University of Medical Sciences, Gorgan, Iran

DOI: [10.22034/ethic.2026.2083155.1218](https://doi.org/10.22034/ethic.2026.2083155.1218)

Abstract:

Introduction: The transformation and advancement of nursing education in Iran requires a comparative analysis of curricula and the utilization of successful international models and experiences. Accordingly, the aim of this study is to conduct a comparative evaluation of the master's degree curriculum in geriatric nursing between Iran and Kingston University in the United Kingdom.

Methods and Martials: This study is a comparative analysis and the required data were collected through the examination of documents published on the official websites of two universities in the year 2025. Relevant articles were retrieved using Persian keywords such as Gerontological Nursing, Master's Degree, Comparative Study, Curriculum, Kingston University and Iran, along with their English equivalents. The data were analyzed using Bereday's comparative method in four stages: description, interpretation, juxtaposition and comparison.

Results: The Master's program in Gerontological Nursing was established in Iran prior to the launch of a similar program at Kingston University in the United Kingdom and thus holds a longer history. The student admission process at Kingston University is based on diverse criteria, with a strong emphasis on the academic and professional qualifications of applicants. The educational vision of both institutions-Iran and Kingston-centers on the development of competent, skilled, and committed professionals in the field of care. In both universities, the Master's program in Nursing is delivered in a full-time, on-campus format and its curriculum integrates both theoretical instruction and practical training.

Conclusion: Considering factors such as employing faculty members specialized in gerontology, providing sufficient clinical opportunities, adopting decentralized approaches, and applying multiple criteria for student admission can play a significant role in strengthening and enhancing the quality of the Master's curriculum in geriatric nursing in Iran.

Keywords: Comparative Study, Educational Curriculum, Master's Degree, Gerontological Nursing, Iran, Kingston University United Kingdom.

* Corresponding author Email: malihekabusi987@gmail.com

بررسی تطبیقی برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی ایران و دانشگاه کینگستون انگلستان

میکائیل علاقی^۱ ID، علی مرادی^۲ ID، ملیحه کابوسی^۳ ID*

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی، کمیته تحقیقات و فناوری دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

۲- کارشناس پرستاری، کمیته تحقیقات و فناوری دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

۳- دانشجوی دکتری پرستاری، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

DOI: [10.22034/ethic.2026.2083155.1218](https://doi.org/10.22034/ethic.2026.2083155.1218)

چکیده:

مقدمه: تحول و ارتقای آموزش پرستاری در ایران مستلزم تحلیل تطبیقی برنامه های درسی و بهره گیری از الگوها و تجارب موفق بین المللی می باشد. لذا هدف از این مطالعه بررسی تطبیقی برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی ایران و دانشگاه کینگستون انگلستان می باشد.

روش کار: این پژوهش از نوع مطالعات تطبیقی است و داده های مورد نیاز آن، از طریق بررسی مستندات منتشر شده در وب سایت های رسمی دو دانشگاه در سال ۱۴۰۴ گردآوری شده اند. از کلید واژه های فارسی، پرستاری سالمندی، کارشناسی ارشد، مطالعه تطبیقی، برنامه درسی، دانشگاه کینگستون، ایران و کلید واژه های انگلیسی معادل، شامل Gerontological Nursing، Curriculum، Master's degree، Comparative study، Kingston University و Iran برای استخراج مقالات مرتبط استفاده شد. اطلاعات با استفاده از الگوی پردی (Bereday) در چهار مرحله توصیف، تفسیر، همجواری و مقایسه، تجزیه و تحلیل شدند.

یافته ها: رشته کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی در ایران پیش از دوره مشابه در دانشگاه کینگستون انگلستان راه اندازی شده و از سابقه طولانی تری برخوردار است. فرآیند پذیرش دانشجو در دانشگاه کینگستون بر اساس معیارهای متنوع و با تمرکز بر کیفیت علمی و حرفه ای داوطلبان صورت می گیرد. چشم انداز آموزشی هر دو دانشگاه، ایران و کینگستون، بر تربیت نیروهای متخصص، توانمند و متعهد در حوزه مراقبت تأکید دارد. برنامه کارشناسی ارشد پرستاری در هر دو مؤسسه به صورت حضوری و تمام وقت ارائه می شود و ساختار آموزشی آن ها شامل تلفیقی از آموزش نظری و عملی می باشد.

نتیجه گیری: مدنظر قرار دادن عواملی نظیر بهره مندی از اساتید متخصص در حوزه سالمندی و فراهم ساختن فرصت های بالینی کافی و استفاده از رویکردهای غیرمتمرکز و معیارهای چندگانه برای پذیرش دانشجو می تواند نقش مهمی در تقویت و ارتقای کیفیت برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی در ایران ایفا کند.

واژگان کلیدی: مطالعه تطبیقی، برنامه آموزشی، کارشناسی ارشد، پرستاری سالمندی، ایران، دانشگاه کینگستون انگلستان

* نویسنده مسئول، نشانی: * نویسنده مسئول: ملیحه کابوسی، دانشجوی دکتری پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران.

پست الکترونیک: malihekabusi987@gmail.com

تلفن تماس: ۰۹۰۱۱۷۱۹۰۶۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۴/۱۹

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۲/۲۹

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۰/۱۵

مقدمه

جهان امروز شاهد رشد چشمگیر جمعیت سالمندان می‌باشد. پدیده سالمندی جمعیت، چالشی است که بخش قابل توجهی از جوامع انسانی در حال تجربه آن بوده یا به زودی با آن مواجه خواهند شد (۱). در سطح جهانی به افراد بالای سن شصت سال، سالمند می‌گویند (۲). براساس برآوردهای سازمان جهانی بهداشت، تا سال ۲۰۵۰ جمعیت سالمندان در سطح جهان به حدود دو میلیارد نفر خواهد رسید. همچنین، تعداد افراد هشتاد سال به بالا، از ۱۲۵ میلیون نفر در سال‌های اخیر به ۴۳۴ میلیون نفر افزایش خواهد یافت (۳).

ایران، به عنوان یک کشور در حال توسعه نیز با این پدیده دست و پنجه نرم می‌کند. در سال ۲۰۱۱، افراد ۶۰ سال به بالا ۸/۲ درصد از کل جمعیت ایران را تشکیل می‌دادند (۲). با افزایش جمعیت سالمندان و اختصاص بخش عمده‌ای از مراقبت‌های پرستاری به این گروه، نیاز به نیروی انسانی کارآمد و آموزش دیده در زمینه پرستاری سالمندی به طور چشمگیری در حال افزایش است (۴). تأمین خدمات بهداشتی و مراقبتی مطلوب، نقش کلیدی در ارتقاء کیفیت زندگی سالمندان ایفا می‌کند و از اولویت‌های این دوره به شمار می‌آید (۵).

پرستاران نقش کلیدی در ارائه مراقبت‌های جسمی، روانی و حمایت‌های عاطفی به سالمندان ایفا می‌کنند (۶). افزایش جمعیت سالمندان در سطح جامعه، در حالی رخ می‌دهد که تعداد پرستاران متخصص در این حوزه اندک بوده و نظام آموزش عالی هنوز نتوانسته به طور مؤثر به این نیاز پاسخ دهد (۷). در سال‌های اخیر، دگرگونی‌های گسترده در نظام ارائه خدمات سلامت و تغییرات در الگوهای نیازهای بهداشتی جامعه، زمینه ساز شکل‌گیری و توسعه گرایش‌های تخصصی نوینی در پرستاری شده‌اند؛ از جمله پرستاری مراقبت‌های ویژه نوزادان، پرستاری مراقبت‌های ویژه بزرگسالان، پرستاری نظامی، پرستاری توانبخشی، پرستاری اورژانس و پرستاری سالمندی (۸).

دوره کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی با هدف پرورش پرستاران متخصص و توانمند طراحی شده است تا بتوانند مراقبت‌های مبتنی بر شواهد را به گونه‌ای مؤثر و متناسب با نیازهای سالمندان، خانواده‌های آنان و جامعه ارائه دهند (۹). پرستاری سالمندی بر ارائه خدمات مراقبتی حرفه‌ای به سالمندان تمرکز دارد و این خدمات معمولاً در چارچوب همکاری با تیم‌های چندرشته‌ای در موقعیت‌های بالینی مختلف انجام می‌شود (۱۰). مطالعات نشان می‌دهند که پرستاران دارای تحصیلات تکمیلی می‌تواند به ارتقاء سطح مراقبت، افزایش ایمنی بیماران و کاهش نرخ مرگ و میر در مراکز درمانی کمک کنند (۱۱).

در ایران، از اوایل دهه نود، برنامه آموزش پرستاری در مقطع کارشناسی ارشد به طور رسمی آغاز شده و در حال حاضر، بیست مؤسسه آموزش عالی در کشور به تربیت پرستاران متخصص در حوزه مراقبت از سالمندان مشغول هستند (۹، ۱۰). هر برنامه آموزشی باید بر اساس نیازهای روز جامعه طراحی، بازنگری و روزرسانی شود تا بتواند پاسخ‌گوی تحولات علمی، اجتماعی و حرفه‌ای باشد. برنامه‌های آموزشی با کیفیت، زمینه ساز تربیت دانشجویان توانمند و شایسته برای آینده هستند (۱۲). برنامه آموزشی، چارچوبی سازمان یافته و هدفمند است که با بهره‌گیری از فرآیندهای آموزشی مشخص، به انتقال و توسعه مجموعه‌ای از اهداف، ارزش‌ها و شایستگی‌ها در یادگیرنده می‌پردازد (۱۳). کوریکولوم آموزشی باید با ایجاد فرصت‌های یادگیری در حوزه‌های نظری، بالینی، پژوهشی و تعاملات بین رشته‌ای، زمینه لازم را برای کسب تجربیات تخصصی توسط فراگیران فراهم سازد. تحولات مستمر در حوزه سالمندی ایجاب می‌کند که برنامه‌های آموزشی متناسب با نیازهای جامعه تدوین و بازنگری و اصلاح شوند (۱۴).

پژوهش‌های تطبیقی به عنوان ابزاری کارآمد در فرآیند اصلاح برنامه‌های آموزشی، با بررسی و مقایسه نظام‌های آموزشی گوناگون، عوامل مؤثر بر کیفیت آموزش را شناسایی کرده و بستر لازم برای بازنگری و تحول در ساختار درسی فراهم می‌سازند (۱۲). مطالعه‌ای که توسط ولی‌زاده و همکاران در سال ۲۰۲۲ با هدف مقایسه برنامه درسی کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی در ایران و دانشگاه پنسیلوانیای ایالات متحده انجام شد، نشان داد که این دوره در هر دو کشور از اهداف مشخص و روشنی برخوردار است؛ با این حال، در ایران کمبودهایی در زمینه دوره‌های کارآموزی و فرصت‌های آموزشی و بالینی مشاهده می‌شود (۹). همچنین مطالعه‌ی هوشمند و همکاران در سال ۲۰۲۳، نشان داد که در برنامه کارشناسی ارشد پرستاری آمریکا بر آموزش آنلاین و توسعه سلامت الکترونیکی تأکید ویژه‌ای وجود دارد؛ در حالی که در ایران چنین محتوای آموزشی پیش‌بینی نشده است (۱۵). با توجه به موارد ذکر شده و نظر به سابقه آموزشی کشور انگلستان در امر آموزش، مقایسه ساختار آموزشی کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی ایران با دانشگاه کینگستون انگلستان مدنظر قرار گرفت. اعتبار آموزشی بالای دانشگاه کینگستون، بیانگر کیفیت بالای آموزش در حوزه پرستاری و مراقبت بوده و نشان می‌دهد که این دانشگاه از توانمندی علمی، زیر ساخت‌های آموزشی و ظرفیت بالینی مناسبی برای تربیت نیروی انسانی متخصص برخوردار است. با وجود رشد سریع جمعیت سالمندان و ضرورت تربیت پرستاران متخصص در حوزه

study, Iran و Kingston University و ترکیب کلمات کلیدی با استفاده از عملگرهای بولین (AND, OR) بدون محدودیت زمانی انجام شد.

معیار ورود به مطالعه شامل مقالات منتشر شده به زبان های فارسی و انگلیسی بود که با اهداف پژوهش هم‌راستا بودند. نتایج حاصل از جست و جو به منظور مدیریت و سازمان دهی منابع، در نرم افزار اندنوت نسخه ۲۱ وارد شدند. مطالعات تکراری از فرآیند بررسی حذف شدند. سپس سه پژوهشگر به طور مستقل عناوین، چکیده‌ها و متن کامل مقالات واجد شرایط را ارزیابی کردند. نتایج حاصل از ارزیابی‌ها با یکدیگر مقایسه و تطبیق داده شد و در موارد بروز اختلاف نظر میان محققان، از افراد صاحب نظر در این زمینه برای تصمیم‌گیری نهایی بهره گرفته شد.

یافته‌ها

یافته‌های پژوهش با بهره‌گیری از الگوی بردی در چهار مرحله توصیف، تفسیر، همجواری و مقایسه مورد تحلیل قرار گرفتند. در گام نخست (توصیف)، ابتدا داده‌های مربوط به دو برنامه آموزشی و منابع مرتبط گردآوری و ترجمه روان شدند. سپس پژوهشگران با دقت آن‌ها را بررسی کرده و اطلاعات لازم را استخراج و ثبت نمودند.

در مرحله تفسیر، کلیه اطلاعات گردآوری شده در مرحله نخست، ابتدا بر اساس محورهای همچون تاریخچه و سیر تکاملی رشته، فلسفه، رسالت، چشم انداز، اهداف کلی برنامه، شرایط پذیرش دانشجو، نقش‌ها و وظایف حرفه‌ای، ساختار دوره، استراتژی‌های آموزشی و نحوه ارزشیابی دسته بندی و تحلیل شدند.

رشته کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی در ایران (۱۷)، پیش از دوره مشابه در دانشگاه کینگستون انگلستان پایه‌گذاری شده و از قدمت بیشتری برخوردار است. بررسی مؤلفه‌هایی نظیر فلسفه، ارزش‌ها و باورها، چشم‌انداز، رسالت و اهداف دوره‌ها، نشان داد که اهداف تعیین شده در هر دو برنامه ایران و دانشگاه کینگستون با رسالت، فلسفه و چشم‌انداز آن‌ها هم‌راستا هستند. هر دو چشم‌انداز، چه در دانشگاه کینگستون و چه در ایران، بر پرورش نیروهای متخصص و توانمند تمرکز دارند (۱۷، ۱۹).

در ایران، دانش‌آموختگان کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی (۱۷) می‌توانند در نقش‌های متنوعی از جمله مراقبتی در تیم درمان، آموزشی، پژوهشی، پیشگیری، مشاوره‌ای - حمایتی، تشخیصی و مدیریتی فعالیت کنند؛ در حالی که فارغ التحصیلان دانشگاه کینگستون عمدتاً در نقش‌های بالینی، آموزشی، مدیریتی و پژوهشی ایفای نقش می‌نمایند (۱۹).

شرایط پذیرش در دوره کارشناسی ارشد پرستاری در ایران، شامل داشتن مدرک کارشناسی پرستاری از دانشگاه‌های داخلی یا

سالمندی، بررسی‌های تطبیقی صورت گرفته درباره مقایسه برنامه‌های کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی در ایران با کشور انگلستان، بسیار محدود است و هیچ مطالعه‌ای به طور مشخص به مقایسه برنامه آموزشی پرستاری سالمندی ایران با دانشگاه کینگستون انگلستان نپرداخته است. لذا هدف از این مطالعه بررسی تطبیقی برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی ایران و دانشگاه کینگستون انگلستان می‌باشد.

روش کار

پژوهش حاضر از نوع توصیفی - تطبیقی می باشد. در این مطالعه از یک الگوی شناخته شده و پرکاربرد در انجام مطالعات تطبیقی به نام الگوی بردی (Bereday) استفاده شد. الگوی بردی شامل چهار مرحله اصلی است: توصیف، تفسیر، همجواری و مقایسه.

در مرحله توصیف، داده‌ها و شواهد مرتبط با پدیده‌های پژوهش، گردآوری شده و به منظور تحلیل و بررسی در گام بعدی سازمان‌دهی می‌شوند. در مرحله تفسیر، داده‌های گردآوری شده در مرحله نخست، مورد تحلیل و بررسی قرار می‌گیرند. در مرحله همجواری، داده‌های حاصل از مرحله تفسیر به منظور ایجاد چهارچوبی برای مقایسه شباهت‌ها و تفاوت‌ها طبقه‌بندی می‌شوند و در کنار هم قرار می‌گیرند. در مرحله مقایسه، مسئله پژوهش با توجه به ابعاد مشابه و متفاوت آن بررسی شده و پاسخ‌های لازم به سؤالات تحقیق ارائه می‌گردد (۱۶).

در مرحله بعدی، برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی در ایران (مصوب هفتاد و نهمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی)، برنامه آموزشی دانشگاه کینگستون انگلستان و منابع علمی معتبر مرتبط با موضوع، مورد جستجو و تحلیل قرار گرفتند. اطلاعات مربوط به برنامه آموزشی پرستاری سالمندی ایران از پایگاه اینترنتی وزارت بهداشت و برنامه مشابه در دانشگاه کینگستون انگلستان از وب سایت رسمی آن دانشگاه دریافت شد. مقالات مرتبط با وضعیت آموزشی دانشکده‌های پرستاری در ایران و دانشگاه کینگستون انگلستان بدون محدودیت زمانی مورد جست و جو قرار گرفتند. ابتدا عناوین و چکیده‌ها برای حذف مطالعات تکراری مورد غربالگری قرار گرفتند. سپس متن کامل مقالات ارزیابی شد و در نهایت، مقالات واجد شرایط برای بررسی دقیق انتخاب شدند.

جست و جوی مقالات مرتبط در پایگاه‌های اطلاعاتی شامل Scopus، Google Scholar، PubMed، SID، Magiran با استفاده از کلید واژه‌های فارسی پرستاری سالمندی، کارشناسی ارشد، مطالعه تطبیقی، برنامه درسی، دانشگاه کینگستون، ایران و کلید واژه‌های انگلیسی معادل شامل Gerontological Nursing، Comparative، Master's degree، Curriculum

خارجی (با تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)، موفقیت در آزمون ورودی کارشناسی ارشد ناپیوسته و برخورداری از سلامت جسمی و روانی متناسب با رشته انتخابی است. همچنین، دانشجویان دارای استعداد درخشان می‌توانند بدون شرکت در آزمون و صرفاً براساس سوابق تحصیلی، از طریق مرکز سنجش آموزش پزشکی وارد این دوره شوند (۱۷). تحصیل در دوره کارشناسی ارشد پرستاری در ایران به دو شیوه دولتی و بین‌المللی انجام می‌شود. در بخش دولتی، آموزش رایگان بوده و در بخش بین‌الملل، دانشجویان ایرانی و غیر ایرانی ملزم به پرداخت شهریه هستند (۱۰).

شرایط پذیرش دانشجویان در دوره کارشناسی ارشد پرستاری در دانشگاه کینگستون شامل موارد زیر است: متقاضی باید فرم درخواست آنلاین را از طریق وب سایت رسمی دانشگاه تکمیل کند. ارائه مدرک کارشناسی در رشته پرستاری یا علوم سلامت، ترجمه شده به زبان انگلیسی و مورد تأیید مراجع معتبر الزامی است. همچنین، ترجمه رسمی ریزنمرات دوره کارشناسی باید ضمیمه شود. علاوه بر مدارک تحصیلی، ارائه سوابق علمی، داشتن سابقه ۶۵۰ ساعت تجربه کاری مرتبط با حوزه سلامت یا مراقبت از سالمندان و مهارت‌های تخصصی مورد نیاز است. نگارش انگیزه نامه‌ای جامع که اهداف تحصیلی، دلایل انتخاب رشته و دانشگاه و برنامه‌های آینده را تشریح کند، شرکت در مصاحبه‌ای که شامل سوالاتی با محوریت موارد زیر است: انگیزه‌های آنها برای تحصیل در رشته پرستاری، دلیل آنها برای انتخاب پرستاری بزرگسال، درک آنها از نقش پرستار و ارزش‌ها و ویژگی‌های مورد نیاز پرستاران بخش مهمی از فرآیند پذیرش محسوب می‌شود (۱۸، ۱۹).

متقاضیان بین‌المللی برای پذیرش در دانشگاه کینگستون، علاوه بر مدارک اصلی، باید مدارک تکمیلی خاصی نیز ارائه دهند. از جمله این مدارک، مدرک زبان انگلیسی معتبر مانند آیلنس آکادمیک با نمره کلی ۶/۵ و حداقل ۶ در هر مهارت یا معادل آن در آزمون‌هایی نظیر (نمره ۸۸) TOEFL یا (نمره ۵۹) PTE است (۱۹).

تحصیل در مقطع کارشناسی ارشد در این دانشگاه برای همه دانشجویان مستلزم پرداخت شهریه و سایر هزینه‌ها است. این هزینه‌ها شامل شهریه برنامه تحصیلی، بیمه درمانی و هزینه‌های جانبی غیر دانشگاهی می‌شود. شهریه سالانه برای سال تحصیلی ۲۰۲۵-۲۰۲۶ حدود ۱۴,۷۰۰ پوند برآورد شده است که بسته به رشته و خدمات ارائه شده ممکن است متفاوت باشد. فرآیند اپلای معمولاً از ژانویه تا ژوئن ادامه دارد. همچنین، بررسی درخواست ویزای تحصیلی پس از ارسال کامل مدارک، به طور معمول حدود سه هفته زمان می‌برد (۱۹).

فارغ‌التحصیلان رشته‌های مرتبط با مراقبت‌های سالمندی در ایران می‌توانند در طیف گسترده‌ای از مراکز و سازمان‌ها مشغول به کار شوند. این جایگاه‌های شغلی شامل: مراکز درمانی و بیمارستان‌ها، مراکز نگهداری و مراقبت از سالمندان، مراکز خدمات جامع سلامت و توانبخشی، مراکز مشاوره و ارائه مراقبت‌های خانگی برای سالمندان، سازمان‌های رفاه اجتماعی، تأمین اجتماعی، بازنشستگی و بهزیستی، شهرداری‌ها و نهادهای شهری مرتبط با خدمات سالمندی، پژوهشکده‌ها و مراکز تحقیقاتی فعال در حوزه سالمندی، شرکت‌های دانش بنیان و نوآور در زمینه فناوری‌های مرتبط با سالمندان (۱۷). دانش‌آموختگان کارشناسی ارشد پرستاری بزرگسالان دانشگاه کینگستون، پس از پایان دوره، واجد شرایط ثبت نام در شورای پرستاری و مامایی بریتانیا می‌شوند و می‌توانند در طیف وسیعی از محیط‌های بالینی و اجتماعی از جمله بیمارستان‌ها و مراکز درمانی تخصصی در زمینه سلامت بزرگسالان و سالمندان، مراکز مراقبت طولانی مدت، خدمات سلامت جامعه و مراقبت در منزل، مراکز توانبخشی و خدمات حمایتی برای سالمندان، سازمان‌های خیریه و بخش خصوصی فعال در حوزه سلامت و سالمندی و پروژه‌های تحقیقاتی و سیاست‌گذاری سلامت فعالیت نمایند. علاوه بر این، فارغ‌التحصیلان این رشته می‌توانند در حوزه‌های آموزش پرستاری، پژوهش سلامت و مدیریت خدمات پرستاری نیز به طور حرفه‌ای فعالیت کنند یا برای ادامه تحصیل در مقاطع دکتری در زمینه‌های مرتبط با سالمندی و پرستاری پیشرفته اقدام نمایند (۱۸).

بررسی ساختار و محتوای دروس دو دانشگاه نشان می‌دهد که در برنامه کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی در ایران، دانشجویان طی سه ترم آموزشی، واحدهای درسی را به پایان می‌رسانند و در ترم چهارم به نگارش پایان‌نامه می‌پردازند. این دوره به صورت حضوری و تمام وقت برگزار می‌شود (۱۰). در مقابل برنامه کارشناسی ارشد پرستاری در دانشگاه کینگستون نیز دو ساله و به صورت حضوری و تمام وقت ارائه می‌گردد، اما برخلاف برنامه ایران، انجام پژوهش در قالب پایان‌نامه در این دوره وجود ندارد (۱۹).

ارزشیابی دانشجویان در دروس ارائه شده در ایران، بر اساس برنامه آموزشی در اختیار گروه‌های آموزشی قرار دارد و از روش‌های متنوعی برای سنجش عملکرد دانشجویان استفاده می‌شود. این روش‌ها شامل موارد زیر است: آزمون‌های کتبی، شفاهی و رایانه‌ای، مشاهده مستقیم مهارت‌های عملی، ارزشیابی‌های مجازی و انجام پروژه‌های درسی، بررسی کارپوشه‌ها و کارنامه‌های دانشجویی، ارزیابی چند منبعی به صورت ۳۶۰ درجه، استفاده از نتایج ارزشیابی بالینی ساختارمند و عینی،

قالب رویکرد «یادگیری برای ارزشیابی» طراحی شده‌اند تا یادگیری فعال، تقویت تفکر انتقادی و توسعه شایستگی‌های بالینی دانشجویان را تسهیل کنند (۱۹).

در ارشد پرستاری سالمندی ایران، ارزیابی دانشجویان در طول دوره به صورت مستمر، دوره‌ای و نهایی انجام می‌شود. آزمون‌های درون گروهی تحت نظارت گروه آموزشی برگزار می‌گردند و علاوه بر آن، ارزیابی‌هایی مبتنی بر نیازهای خاص و موقعیت‌های موردی نیز در نظر گرفته می‌شود (۱۷). در دانشگاه کینگستون لندن، ارزیابی دانشجویان کارشناسی ارشد پرستاری بزرگسالان و سالمندی بر پایه ی یادگیری مبتنی بر شایستگی و بازتاب حرفه‌ای طراحی شده است. هدف اصلی این نظام، اطمینان از کسب توانمندی‌های بالینی، تحلیلی و اخلاقی مورد نیاز برای ارائه‌ی مراقبت ایمن و مؤثر به بزرگسالان و سالمندان در محیط‌های چندرشته‌ای سلامت است (۱۹، ۲۰).

در مرحله همجواری، تمامی داده‌های تجزیه و تحلیل شده در مرحله پیشین، به منظور شناسایی نقاط اشتراک و افتراق، در کنار یکدیگر قرار گرفتند (جدول ۱).

تحلیل مستندات مربوط به کارگاه‌های آموزشی (۱۷). ارزشیابی فراگیر در دانشگاه کینگستون مبتنی بر اصول یادگیری مبتنی بر شواهد، خودارزیابی و بازخورد مستمر است و با هدف ارتقای مهارت‌های نظری، بالینی و حرفه‌ای دانشجوی طراحی شده است. در این دانشگاه، ارزشیابی‌ها شامل ترکیبی از روش‌های تکوینی و پایانی است که طیف وسیعی از ابزارهای سنجش را در بر می‌گیرد. این ابزارها شامل آزمون‌های کتبی و الکترونیکی برای سنجش دانش نظری و تحلیل انتقادی؛ ارزیابی‌های بالینی ساختارمند و عینی، برای ارزیابی مهارت‌های عملی و ارتباطی در محیط‌های شبیه سازی شده؛ پروژه‌ها و تکالیف تحلیلی جهت سنجش توانایی پژوهش، نگارش علمی و تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد؛ کارپوشه‌های یادگیری و بازتابی برای ثبت پیشرفت حرفه‌ای و فرآیند یادگیری فردی؛ ارزیابی‌های میدانی در محیط‌های بالینی توسط مربیان دانشگاه و ناظران؛ ارزشیابی چندمنبعی، شامل بازخورد از مربیان، همکاران و بیماران در چارچوب‌های اخلاقی مشخص و نیز ارزیابی مداوم عملکرد حرفه‌ای با تمرکز بر رفتار حرفه‌ای، کار تیمی و ایمنی بیمار است. تمامی این روش‌ها در

جدول ۱: همجواری عناصر برنامه درسی رشته کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی ایران با کارشناسی ارشد پرستاری بزرگسالان دانشگاه کینگستون انگلستان

ایران	تاریخچه: برنامه کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی برای نخستین بار در سال ۱۳۸۹ به تصویب شورای گسترش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسید و از سال ۱۳۹۰، مؤسسات آموزشی کشور آموزش و تربیت پرستاران متخصص در حوزه سالمندی را آغاز کردند (۹). این رشته در ابتدا در پنج دانشکده شامل دانشگاه‌های کاشان، تهران، شیراز، اصفهان و مؤسسه آموزش عالی بهزیستی و توانبخشی راه اندازی شد. در حال حاضر، بیست مؤسسه دانشگاهی در سراسر کشور به آموزش و تربیت دانشجویان کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی مشغول هستند (۱۷).
کینگستون	تعریف رشته: دانش‌آموختگان این رشته با بهره‌مندی از دانش تخصصی و مهارت‌های بالینی در حوزه پرستاری سالمندان، توانایی ارائه مراقبت‌های جامع و تخصصی را دارند. هدف آن‌ها حفظ، ارتقاء و بازگرداندن سلامت جسمی، روانی و اجتماعی سالمندان است. این افراد با رویکردی پیشگیرانه، از بروز سندرم‌های سالمندی و ناتوانی جلوگیری کرده و با تکیه بر اصول ارتباط انسانی مؤثر، نیازهای جسمی، روان شناختی، اجتماعی و فرهنگی - معنوی سالمندان را شناسایی می‌کنند. همچنین، اقدامات لازم را برای بهبود کیفیت مراقبت‌های بهداشتی، درمانی و توانبخشی انجام داده و در راستای ترویج سالمندی سالم و فعال در سطح فرد، خانواده و جامعه گام برمی‌دارند (۱۷).
کینگستون	تاریخچه: دانشگاه کینگستون در سال ۱۹۹۲ تأسیس گردید در حالی که، برنامه کارشناسی ارشد پرستاری بزرگسالان دانشگاه کینگستون برای نخستین بار در تاریخ هفده ژانویه ۲۰۲۰ تدوین شد و آخرین بازبینی آن، در تاریخ یازده آگوست ۲۰۲۵ صورت گرفته است. نسخه فعلی این برنامه از تاریخ یک سپتامبر ۲۰۲۵ به مرحله اجرا درآمد و با شماره نسخه پانزده شناخته می‌شود. این برنامه آموزشی زیر نظر دانشکده سلامت، علوم، مراقبت اجتماعی و آموزش ارائه می‌شود و به صورت بین رشته‌ای توسط دانشکده پرستاری و در قالب دیپارتمان پرستاری بزرگسالان برگزار می‌شود (۱۹).
ایران	تعریف رشته کارشناسی ارشد پرستاری بزرگسالان: این دوره، برای افرادی طراحی شده که علاقه مند به فعالیت در خط مقدم مراقبت‌های پرستاری، ایفای نقش‌های تخصصی و دستیابی به جایگاه‌های رهبری در نظام سلامت هستند. در طول این برنامه، دانشجویان با اصول بنیادین پرستاری و مراقبت‌های بهداشتی آشنا می‌شوند و تجربه کار با گروه‌های متنوع مراجعین در حوزه تخصصی خود را کسب می‌کنند. از طریق آموزش‌های بین رشته‌ای با همکاری متخصصان حوزه‌های مختلف، دانشجویان مهارت‌های بالینی خود را توسعه داده و درک عمیق تری از چالش‌ها و پیچیدگی‌های پرستاری در سطح فردی و سازمانی به دست می‌آورند (۱۹).
ایران	فلسفه: هدف از تربیت افراد در این حوزه، پرورش نگرشی مبتنی بر فلسفه اسلامی برای ارتقاء آگاهی، حفظ ارزش‌های انسانی و تقویت سجایای اخلاقی است. این رویکرد با تأکید بر اصول اخلاقی و انسانی، حقوق، کرامت و شأن سالمندان و خانواده‌های آنان، تلاش دارد تا عدالت در ارائه خدمات مراقبتی را محقق سازد. افراد آموزش دیده در این مسیر، با حمایت از سالمندان در مواجهه با ناتوانی‌ها، ارتقاء توانمندی‌ها، توسعه مهارت‌های خودمراقبتی و تقویت خودتکایی، نقش مؤثری در تصمیم‌گیری‌های مرتبط با مراقبت ایفا می‌کنند. این برنامه همچنین در راستای تحقق سالمندی سالم و فعال، بهبود مستمر کیفیت خدمات، رعایت اصول حرفه‌ای، همکاری بین رشته‌ای، یادگیری مادام‌العمر، پاسخگویی حرفه‌ای، شفافیت و صداقت در ارائه خدمات، حفظ سلامت و ایمنی، کسب استقلال و مهارت‌های جامع برای ارائه خدمات، نگاه کل نگر و ایجاد شبکه مراقبتی و کاهش تبعیض سنی تأکید دارد (۱۷).

ارزش ها و باور ها: اولویت اصلی بر حفظ کرامت انسانی، رعایت عدالت در ارائه خدمات، ارتقای سلامت معنوی، پایبندی به اخلاق حرفه‌ای و توجه ویژه به سطوح مختلف پیشگیری در مراقبت از سالمندان است (۱۷). چشم انداز: پرورش پرستاران متبحر و متخصص در حوزه مسائل جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی سالمندان (۱۷). رسالت: تمرکز بر حفظ و ارتقای سلامت همه جانبه سالمندان، پیشگیری از بیماری‌ها و ناتوانی‌ها با هدف توانمند سازی و بازتوانی سالمندان، ارتقای سالمندی سالم و موفق با گسترش ساختار و زیرساختار تخصصی و ارتقای روند مراقبت های سالمندی / ارائه مدل های نوآورانه مراقبت از سالمندان سالم و بیمار (۱۷). اهداف: تربیت پرستاران در جهت ارائه مراقبت و خدمات پرستاری به جمعیت سالمندان کشور (۱۷).	
فلسفه: تربیت پرستارانی پاسخگو، بازتاب‌گر، سازگار و توانمند، با توانایی ارائه خدمات حرفه‌ای در محیط های بالینی پیچیده و پویا. دو اصل کلیدی «شدن» و «تعلق» به عنوان مبانی تربیتی برنامه مورد تأکید قرار گرفته است. بهره‌گیری از روش‌های نوین یادگیری دیجیتال، شبیه سازی های آموزشی و تعامل نزدیک با استفاده کنندگان خدمات سلامت و سازمان‌های ارائه دهنده خدمات، از باورهای محوری این برنامه در راستای ارتقای کیفیت آموزش و تجربه مراقبتی دانشجویان به شمار می‌رود (۱۹). ارزش‌ها و باورها: این برنامه بر مجموعه‌ای از ارزش‌های بنیادین مراقبتی استوار است؛ از جمله اولویت دادن به مراقبت ایمن برای بیماران، پایبندی به اصول اخلاقی حرفه‌ای در آموزش و عمل، تأکید بر همدلی، احترام و انسان گرایی در ارائه خدمات و تصمیم‌گیری مبتنی بر داده‌ها و شواهد علمی معتبر. همچنین این برنامه بر این باور تربیتی استوار است که پرستار حرفه‌ای باید فردی پاسخگو، بازتاب‌گر، سازگار و توانمند باشد تا بتواند در محیط های بالینی پیچیده و پویا نقش مؤثری ایفا کند (۱۹). چشم انداز: ایجاد محیطی برای پرورش دانشجویان و کارکنان، تا بتوانند با تکیه بر دانش، مهارت و نوآوری، در مسیر تحقق اهداف و خدمت به جامعه گام برداشته و به عنوان نیرو هایی مورد تقاضا شناخته شوند (۱۹). رسالت: آماده سازی دانشجویان برای احراز شایستگی‌های حرفه‌ای مورد تأیید شورای پرستاری و مامایی انگلستان و توانمند سازی آنان برای ثبت نام و فعالیت به عنوان پرستار بزرگسال (۱۹). اهداف دوره: پرورش دانشجویان، در مسیر تقویت ویژگی‌هایی چون حل خلاقانه مسائل، توانایی استفاده مؤثر، ایمن، اخلاقی و خلاقانه از فناوری‌های دیجیتال، کارآفرینی و نوآوری، ذهن پرسشگر و تحلیل‌گر، سازگاری و انعطاف پذیری، همدلی و درک دیگران، همکاری و کار تیمی، تاب‌آوری و مقاومت در برابر چالش‌ها (۱۹).	کینگستون
تعداد کل واحد های درسی: بدون احتساب دروس جبرانی یا کمبود: ۳۲ واحد این واحدها به شرح زیر تقسیم می‌شوند: دروس تخصصی اجباری (Core Courses): ۲۶ واحد دروس تخصصی اختیاری (Non-core Courses): ۲ واحد پایان‌نامه (Thesis): ۴ واحد (۱۷) دروس کمبود یا جبرانی: سیستم های اطلاع رسانی پزشکی (۱ واحد)، آمار و روش تحقیق پیشرفته (۱ واحد) (۱۷). دروس اختصاصی اجباری: اخلاق پرستاری و روابط حرفه ای و نظریه‌ها: ۲ واحد، الگوهای پرستاری و کاربرد آن‌ها: ۲ واحد، مدیریت پرستاری بالینی: ۱٫۵ واحد، روش‌های تدریس و برنامه ریزی آموزشی: ۱٫۵ واحد، اپیدمیولوژی در سالمندی: ۲ واحد، بررسی وضعیت سلامت سالمند: ۲ واحد، دارو شناسی سالمندی و فرآورده‌های مکمل: ۲ واحد، سالمندی سالم و فعال: ۲ واحد، پرستاری سالمندی ۱ (شامل بیماری‌ها و اختلالات جسمی و عملکردی): ۴ واحد، پرستاری سالمندی ۲ (شامل وضعیت روانشناختی بیماری‌ها و اختلالات روانی): ۳ واحد، پرستاری سالمندی ۳ (شامل مسائل و مشکلات اجتماعی): ۳ واحد، ساختارها و سیستم های مراقبتی ویژه سالمندان: ۳ واحد و پایان نامه: ۴ واحد (۱۷). دروس اختیاری اختصاصی (بر اساس موضوع پایان نامه): مراقبت در منزل، مراقبت تسکینی، طب مکمل و جایگزین، سلامت از راه دور (۱۷). کارگاه های الزامی: کارگاه مهارت‌های ارتباطی و کار با سالمندان سالم و ناتوان: ۶ ساعت، کارگاه سالمند آزاری و راه‌های پیشگیری از آن در خانواده و جامعه: ۲ ساعت، کارگاه ارائه خدمات سلامت در بلایا به سالمندان: ۴ ساعت، کارگاه مدیریت رفاه، هزینه‌های سلامت و تأمین اجتماعی سالمندان: ۶ ساعت، کارگاه آشنای با اصول، مقررات و نحوه راه اندازی و مدیریت مراکز مراقبتی نگهداری از سالمند (مراقبت روزانه، شبانه روزی یا مراکز توانبخشی سالمند و خانواده): ۶ ساعت (۱۷).	ایران
تعداد کل واحدهای درسی: ۲۷۰ واحد درسی (هر واحد درسی، معادل ۱۰ ساعت فعالیت آموزشی است) (۱۹). واحدهای اصلی: ۱. سال اول: علوم زیستی کاربردی برای عمل پرستاری: ۱۵ واحد درسی، عناصر بنیادی در عمل پرستاری: ۳۰ واحد درسی، پرستاری بزرگسال ۱: ۳۰ واحد درسی، مازول ارزیابی بالین - بخش اول: درس بدون واحد آموزشی، مهارت‌های ضروری برای عمل پرستاری: ۳۰ واحد درسی، سلامت عمومی: ۱۵ واحد درسی. ۲. سال دوم: رهبری مراقبت در پرستاری بزرگسالان: ۳۰ واحد درسی، مازول ارزیابی بالین - بخش دوم: بدون واحد آموزشی، مازول ارزیابی بالین - بخش سوم: بدون واحد آموزشی، مراقبت پیچیده در پرستاری بزرگسالان: ۳۰ واحد درسی، پرستاری بزرگسال ۲: ۳۰ واحد درسی، ثبت نام به عنوان عضو رسمی (پرستار ثبت شده): ۶۰ واحد درسی (۱۹). کارگاه های الزامی: در اسناد رسمی مربوط به دوره کارشناسی ارشد پرستاری بزرگسالان در دانشگاه کینگستون، تعداد مشخصی برای کارگاه ها تعیین نشده است. در بخش معرفی برنامه درسی، صرفاً به شیوه‌های آموزشی اشاره شده است که شامل سخنرانی‌ها، سمینارها، کارگاه‌ها، آموزش مهارت های بالینی و فعالیت‌های شبیه سازی می‌باشد. جزئیات مربوط به هر واحد درسی در شرح ماژول‌ها (Module Descriptors) ارائه می‌گردد. از این‌رو، تعداد کارگاه‌ها ثابت نبوده و با توجه به ساختار هر ماژول و برنامه آموزشی سالانه، ممکن است تغییر کند (۲۱).	کینگستون

در مرحله مقایسه، برنامه‌های درسی دوره کارشناسی‌ارشد پرستاری سالمندی در ایران و دانشگاه کینگستون انگلستان از نظر شباهت‌ها و تفاوت‌ها به صورت کلی مورد بررسی قرار گرفتند (جدول ۲).

جدول ۲: مقایسه تطبیقی تعریف و فلسفه برنامه کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی در ایران و کارشناسی ارشد پرستاری بزرگسال دانشگاه کینگستون انگلستان

محور مقایسه	کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی ایران	کارشناسی ارشد پرستاری بزرگسال دانشگاه کینگستون انگلستان
تعریف رشته	برنامه ایران چندبعدی و جامع‌نگر بوده و تمام ابعاد سلامت سالمند (جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی) را پوشش می‌دهد. تأکید بر پیشگیری و توانبخشی در کنار درمان و توجه به سطوح فرد، خانواده و جامعه، از ویژگی‌های بارز این تعریف است.	برنامه کینگستون انگلستان رویکردی توسعه‌محور و آینده‌نگر دارد و پرستاری را به عنوان یک مسیر پیشرفت حرفه‌ای ترسیم می‌کند که از مراقبت مستقیم آغاز و به رهبری سازمانی ختم می‌شود. تأکید بر یادگیری بین‌رشته‌ای و درک چالش‌های سازمانی از ویژگی‌های بارز این تعریف است.
فلسفه	فلسفه برنامه ایران یک چارچوب ارزشی چندلایه است که از فلسفه اسلامی آغاز و به کرامت انسانی، عدالت و توانمندسازی سالمند می‌رسد. این فلسفه بر رسالت اخلاقی پرستار تأکید دارد و پرستاری را فراتر از یک حرفه، به عنوان یک مسئولیت انسانی در قبال سالمند و جامعه تعریف می‌کند.	فلسفه برنامه کینگستون انگلستان بر هویت‌سازی حرفه‌ای پرستار متمرکز است و دو مفهوم کلیدی «شدن» (تکامل مداوم) و «تعلق» (عضویت در جامعه حرفه‌ای) به عنوان مبانی تربیتی آن مطرح شده‌اند. چهار ویژگی پاسخگویی، بازتاب‌گری، سازگاری و توانمندی، تصویر پرستار مطلوب را ترسیم می‌کنند که توانایی فعالیت در محیط‌های پیچیده و پویا را دارد.
ارزش‌ها و باورها	ارزش‌های برنامه ایران چندبعدی بوده و طیفی از ارزش‌های فردی (کرامت انسانی) تا اجتماعی (عدالت، معنوی (سلامت معنوی)، حرفه‌ای (اخلاق) و راهبردی (پیشگیری) را پوشش می‌دهد. تأکید هم‌زمان بر سلامت معنوی و عدالت، نشان‌دهنده رویکرد دین‌محور و جامعه‌محور این برنامه است.	ارزش‌های برنامه کینگستون انگلستان در دو سطح مراقبتی و تربیتی تعریف شده‌اند. در سطح مراقبتی، ایمنی بیمار، اخلاق حرفه‌ای، همدلی، احترام، انسان‌گرایی و تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد، ارزش‌های بنیادین را تشکیل می‌دهند. در سطح تربیتی، پرستار مطلوب باید پاسخگو، بازتاب‌گر، سازگار و توانمند باشد تا بتواند در محیط‌های پیچیده و پویای بالینی نقش مؤثری ایفا کند.
چشم انداز	چشم‌انداز برنامه ایران، پرستاری جامع‌نگر را هدف قرار داده که در هر چهار بعد سلامت سالمند (جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی) دارای تبحر و تخصص باشد. این چشم‌انداز نشان‌دهنده رویکرد کل‌نگر به سالمند و تأکید بر کسب شایستگی‌های چندگانه توسط دانش‌آموختگان است. واژه «متبحر» بر مهارت عملی و واژه «متخصص» بر دانش نظری تأکید دارد.	چشم‌انداز برنامه کینگستون انگلستان بر ایجاد بستر و محیط مناسب برای رشد هم‌زمان دانشجویان و کارکنان تأکید دارد. سه مؤلفه دانش، مهارت و نوآوری به عنوان ابزارهای اصلی این مسیر معرفی شده‌اند و هدف نهایی، تحقق اهداف فردی، خدمت به جامعه و تبدیل شدن به نیروی کار مورد تقاضا است.
رسالت	رسالت برنامه ایران در سه سطح فردی، اجتماعی و سیستمی تعریف شده است. در سطح فردی، حفظ و ارتقای سلامت همه‌جانبه سالمند و پیشگیری از بیماری‌ها هدف است. در سطح اجتماعی، توانمندسازی و بازتوانی سالمندان برای دستیابی به سالمندی سالم و موفق دنبال می‌شود. در سطح سیستمی، گسترش زیرساخت‌های تخصصی، ارتقای فرایندهای مراقبت و ارائه مدل‌های نوآورانه مد نظر قرار گرفته است. این رسالت نشان‌دهنده نگاه جامع برنامه به سالمندی است که هم به فرد سالمند، هم به جامعه و هم به سیستم سلامت توجه دارد.	رسالت برنامه کینگستون انگلستان به‌طور مشخص بر آماده‌سازی دانشجویان برای ورود به جامعه حرفه‌ای متمرکز است. دو هدف اصلی دنبال می‌شود: ۱. احراز شایستگی‌های حرفه‌ای مورد تأیید نهاد ناظر (شورای پرستاری) و ۲. توانمندسازی برای ثبت‌نام رسمی و فعالیت به عنوان پرستار. این رسالت نشان‌دهنده رویکرد شایستگی‌محور و نظام‌محور برنامه است که مستقیماً به نیاز بازار کار و قوانین حرفه‌ای پیوند خورده است.
اهداف	هدف برنامه ایران در سطحی کلی و راهبردی تعریف شده است: «تربیت پرستاران برای ارائه مراقبت و خدمات پرستاری به جمعیت سالمندان کشور». این هدف با نیاز ملی (تأمین نیروی انسانی برای جمعیت رو به رشد سالمند) هماهنگ بوده و جهت‌گیری کلی برنامه را مشخص می‌کند. با این حال، این هدف بسیار عام بوده و فاقد مؤلفه‌های قابل سنجش و عملیاتی است.	اهداف برنامه کینگستون انگلستان به صورت جزئی، عملیاتی و مهارتی تعریف شده و شامل هشت ویژگی مشخص است که در چهار دسته طبقه‌بندی می‌شوند: شناختی (حل خلاقانه مسائل، ذهن پرسشگر)، فناورانه (استفاده مؤثر، ایمن، اخلاقی و خلاقانه از فناوری)، شخصیتی (کارآفرینی، سازگاری، تاب‌آوری) و بین‌فردی (همدلی، کار تیمی). تکرار سه‌باره مفهوم «خلاقیت» در این اهداف، نشان‌دهنده رویکرد نوآورمحور برنامه است.

جدول ۳: مقایسه تطبیقی ساختار برنامه کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی در ایران و کارشناسی ارشد پرستاری بزرگسال دانشگاه کینگستون انگلستان

محور مقایسه	کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی ایران	کارشناسی ارشد پرستاری بزرگسال دانشگاه کینگستون انگلستان
تاریخچه	برنامه ایران قدمت بیشتری دارد و در این مدت از پنج به بیست مؤسسه دانشگاهی در سراسر کشور گسترش یافته است که نشان‌دهنده پذیرش ملی و پاسخ به نیاز جمعیتی می‌باشد.	برنامه کینگستون انگلستان با وجود قدمت کمتر، از فرایند بازبینی منظم و شفاف برخوردار است؛ نسخه‌بندی برنامه (نسخه ۱۵ در ۵ سال) نشان می‌دهد که برنامه به طور میانگین هر چهار ماه یکبار بازبینی و به‌روزرسانی می‌شود. همچنین، ارائه برنامه به صورت بین‌رشته‌ای زیر نظر دانشکده سلامت، علوم، مراقبت اجتماعی و آموزش، از ویژگی‌های ساختاری برنامه انگلستان است.
نحوه پذیرش	نظام پذیرش در ایران متمرکز و مبتنی بر آزمون سراسری (کنکور) است که فرصت‌های برابر را برای داوطلبان سراسر کشور فراهم می‌کند. آموزش در بخش دولتی رایگان بوده و مسیر ویژه‌ای برای دانشجویان استعداد درخشان (ورود بدون آزمون) پیش‌بینی شده است.	در کینگستون انگلستان غیرمتمرکز و مبتنی بر بررسی رزومه فردی است و شامل مؤلفه‌های متعددی مانند سابقه کاری ۶۵۰ ساعت، انگیزه‌نامه و مصاحبه می‌شود.
ارزشیابی	برنامه ایران رویکردی روش‌محور دارد و صرفاً به فهرست کردن ابزارها اکتفا کرده است.	در مقابل، برنامه کینگستون انگلستان رویکردی فلسفی و هدف‌محور دارد؛ ابتدا مبنا (یادگیری مبتنی بر شواهد، خودارزیابی، بازخورد مستمر) و رویکرد (یادگیری برای ارزشیابی) را مشخص می‌کند، سپس هدف (ارتقای مهارت‌ها) و در نهایت ابزارها را معرفی می‌نماید. همچنین، برنامه انگلستان بر شایستگی، بازتاب حرفه‌ای و رفتارهای حرفه‌ای (کار تیمی، ایمنی بیمار) تأکید بیشتری دارد.
نحوه برگزاری	در برنامه ایران، دانشجویان طی سه ترم واحدهای درسی را می‌گذرانند و ترم چهارم به طور کامل به نگارش پایان‌نامه اختصاص می‌یابد. این ساختار نشان‌دهنده رویکرد پژوهش‌محور برنامه ایران است که دانشجو را برای تولید دانش و ادامه تحصیل در مقطع دکتری آماده می‌کند.	برنامه کینگستون انگلستان فاقد پایان‌نامه است و پژوهش در قالب پروژه‌های درسی و تکالیف تحلیلی در طول دوره توزیع شده است. این ساختار نشان‌دهنده رویکرد بالین‌محور برنامه انگلستان است که هدف نهایی آن ورود سریع به بازار کار و ثبت‌نام رسمی به عنوان پرستار می‌باشد.

جدول ۴: مقایسه تطبیقی محتوای برنامه کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی در ایران و کارشناسی ارشد پرستاری بزرگسال دانشگاه کینگستون انگلستان

محور مقایسه	کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی ایران	کارشناسی ارشد پرستاری بزرگسال دانشگاه کینگستون انگلستان
دروس پایه و اصلی	برنامه ایران رویکرد تخصصی-تفکیکی دارد: دروس بر اساس ابعاد سلامت سالمند (جسمی، روانی، اجتماعی) تفکیک شده و همچنین از مبانی نظری تا بالینی و سیستمی سلسله مراتب دارد. وجود دروس جبرانی (۲ واحد) و دروس اختیاری (۴ گزینه) از ویژگی‌های این برنامه است.	برنامه کینگستون انگلستان رویکرد یکپارچه-بالینی دارد: ماژول‌ها حجم بالایی دارند (۱۵-۶۰ واحد) و محتوای پرستاری بزرگسال به صورت ادغام‌شده ارائه می‌شود. تأکید بر رهبری (۳۰ واحد) و مراقبت پیچیده (۳۰ واحد) و همچنین وجود ماژول ثبت‌نام رسمی (۶۰ واحد) نشان‌دهنده رویکرد حرفه‌ای‌گرا و آماده‌سازی برای ورود به بازار کار است.
کارگاه‌های الزامی	برنامه ایران پنج کارگاه الزامی با ۲۴ ساعت آموزش مشخص را تعریف کرده است که موضوعات متنوعی از مهارت‌های ارتباطی و سالمندآزایی تا خدمات در بلایا، مدیریت رفاه و هزینه‌ها و راه‌اندازی مراکز مراقبتی را پوشش می‌دهد. این رویکرد نشان‌دهنده شفافیت، تخصصی‌گرایی و تأکید بر مهارت‌های مدیریتی-کارآفرینی است.	برنامه کینگستون انگلستان تعداد و محتوای مشخصی برای کارگاه‌ها در سطح برنامه اصلی تعیین نکرده و کارگاه را صرفاً به عنوان یکی از شیوه‌های آموزشی (در کنار سخنرانی، سمینار، شبیه‌سازی) معرفی می‌کند. جزئیات کارگاه‌ها به شرح ماژول‌ها (Module Descriptors) واکزار شده است. این رویکرد نشان‌دهنده انعطاف‌پذیری، یکپارچگی با محتوای ماژول و عدم اضافه‌بار آموزشی است.

جدول ۵: مقایسه کلی تشابهات و تفاوت های برنامه درسی ارشد پرستاری سالمندی در ایران و کارشناسی ارشد پرستاری بزرگسال دانشگاه کینگستون انگلستان

عناوین	شباهت ها	تفاوت ها
تاریخچه رشته	در هر دو دانشگاه، دوره کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی و بزرگسالان بیشتر از ۵ سال قدمت دارد.	دوره کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی در ایران نسبت به دوره کارشناسی ارشد پرستاری بزرگسالان دانشگاه کینگستون از قدمت بیشتری برخوردار می باشد. قدمت دوره در ایران از سال ۱۳۸۹ و قدمت دوره کینگستون از سال ۲۰۲۰ می باشد.
تعریف رشته	هر دو برنامه بر ارائه مراقبت های تخصصی، جامع و با کیفیت در حوزه مربوطه تأکید دارند.	برنامه کینگستون بر توسعه حرفه ای و نقش های رهبری در مراقبت از بزرگسالان تمرکز دارد، در حالی که برنامه ایران بر مراقبت انسانی، پیشگیرانه و توانبخشی از سالمندان تأکید می کند.
نحوه و شرایط پذیرش	در هر دو دانشگاه، داشتن مدرک معتبر کارشناسی پرستاری الزامی است.	در ایران از طریق کنکور و متمرکز است و در انگلستان به طریق ملاکی و غیر متمرکز است و درخواست داوطلبان در دانشگاه بررسی می شود.
تعداد واحد	هر دو برنامه واحدهایی به آموزش آمادگی برای شرایط بحرانی یا پیچیده اختصاص دادند.	تعداد کل واحدهای درسی در برنامه کارشناسی پرستاری سالمندی ایران، ۳۲ واحد به همراه واحد پایان نامه، در حالی که تعداد کل واحدهای درسی کارشناسی ارشد پرستاری بزرگسالان کینگستون، ۲۷۰ واحد درسی بدون پایان نامه می باشد.
فلسفه (ارزش ها و باور ها)	در هر دو برنامه به متاپارادایم های پرستاری توجه شده است.	در دانشگاه کینگستون به چهار متاپارادایم (انسان، سلامتی، محیط و پرستاری) اشاره شده است. در ایران فقط به متاپارادایم انسان و سلامتی اشاره شده است.
ماهیت رشته	در هر دو دانشگاه، کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی و کارشناسی پرستاری بزرگسالان رشته تخصصی می باشند.	در ایران کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی، یک رشته تخصصی متمرکز بر آموزش، پژوهش و انجام پایان نامه پژوهشی است و در کارشناسی ارشد پرستاری بزرگسالان کینگستون، ماهیت متمرکز بر عرصه و بالین است.
نحوه ارائه دوره	در هر دو دانشگاه، دوره کارشناسی ارشد پرستاری به صورت حضوری و تمام وقت برگزار می شود و ساختار آموزشی آن ها ترکیبی از آموزش نظری عملی می باشد.	در ایران، بخش پژوهشی دوره کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی به صورت پایان نامه ارائه می شود. در مقابل، در دانشگاه کینگستون، دوره کارشناسی ارشد پرستاری بزرگسالان فاقد پایان نامه می باشد.
رسالت	هر دو بر توانمندسازی افراد برای ایفای نقش تخصصی در نظام سلامت تأکید دارند.	تمرکز دوره ایران بیشتر بر حفظ و ارتقای سلامت همه جانبه سالمندان، پیشگیری از بیماری ها و ناتوانی ها، توانمندسازی و بازتوانی، ارتقای سالمندی سالم و موفق، گسترش زیرساخت های تخصصی و ارائه مدل های نوآورانه مراقبت می باشد، در حالی که تمرکز پرستاری بزرگسالان کینگستون بر آماده سازی دانشجویان برای احراز شایستگی های حرفه ای مورد تأیید شورای پرستاری و مامایی انگلستان و توانمندسازی آنان برای ثبت نام و فعالیت به عنوان پرستار بزرگسال می باشد.
چشم انداز	هر دو چشم انداز بر پرورش پرستارانی متخصص، متبحر و آماده برای ایفای نقش حرفه ای تأکید دارند.	چشم انداز دوره ایران مراقبت محورتر می باشد (با تمرکز بر نیازهای سالمندان)، در حالی که چشم انداز دوره کینگستون کلی تر و آینده نگر است، با تأکید بر رشد شخصی و تأثیرگذاری اجتماعی.
اهداف	در هر دو دانشگاه، اهداف در جهت رسالت، فلسفه و چشم انداز هستند.	در ایران، هدف اصلی برنامه کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی، تربیت پرستارانی متخصص برای ارائه مراقبت های جامع به جمعیت سالمندان کشور است؛ در حالی که در دانشگاه کینگستون، تمرکز بر پرورش پرستارانی با مهارت های چندوجهی برای فعالیت مؤثر در محیط های بالینی می باشد.

بحث

این مطالعه با هدف بررسی تطبیقی برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی ایران و کارشناسی ارشد پرستاری بزرگسالان دانشگاه کینگستون انگلستان انجام شد. برنامه های آموزشی تطبیق داده شد و موارد زیر قابل بحث است. دوران سالمندی با مجموعه ای از تغییرات بیولوژیکی پیچیده همراه است که به کاهش ظرفیت ها و توانایی های فردی منجر می شود؛ از این رو سالمندان بیش از پیش به حمایت و خدمات

اجتماعی نیاز دارند (۲۲). برنامه کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی در ایران قدمتی بیشتر از دوره ارائه شده در دانشگاه کینگستون انگلستان دارد. مقایسه تعاریف این رشته در دو برنامه نشان می دهد که تمرکز اصلی هر دو بر تربیت پرستاران متخصص و کارآمد است. مقایسه فلسفه، ارزش ها و باورهای حاکم بر برنامه کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی در ایران و دانشگاه کینگستون نشان می دهد که هر دو برنامه بر پایه ارزش ها و نگرش های مرتبط با انسان و سلامت در هر یک از جوامع شکل گرفته اند.

به زبان انگلیسی و داشتن سابقه بالینی مرتبط با رشته، از مهم ترین امتیازات و عوامل تقویت کننده شانس پذیرش داوطلبان محسوب می گردد (۱۹). این در حالی است که فرآیند پذیرش دانشجویان در مقطع کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی در ایران به صورت متمرکز انجام می شود و بدین ترتیب دانشکده ها هیچ گونه اختیار مستقلی برای گزینش داوطلبان بر اساس معیارها و شاخص های مورد نظر خود ندارند. حال آن که در پذیرش دانشجویان تحصیلات تکمیلی، هر چه معیارها و شرایط ورود جامع تر بوده و طیفی گسترده تر از مهارت ها و توانمندی های داوطلبان را مورد سنجش قرار دهد، امکان تربیت فارغ التحصیلانی توانمندتر و متخصص تر فراهم خواهد شد (۲۶). پیشنهاد می شود در ایران نیز ارزیابی هایی نظیر انجام مصاحبه و بررسی سوابق علمی و بالینی به عنوان بخشی از شرایط ورود داوطلبان مورد توجه قرار گیرد.

از مزایای دوره کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی در ایران، رایگان بودن تحصیل در نوبت روزانه است؛ به گونه ای که دانشجویان واجد شرایط، در صورت کسب پذیرش از طریق آزمون، امکان ادامه تحصیل بدون پرداخت شهریه را خواهند داشت. همچنین، انعطاف پذیری بیشتری در نظام آموزشی کشور مشاهده می شود، به طوری که داوطلبان می توانند در صورت تمایل یا عدم احراز شرایط دوره روزانه، با پرداخت شهریه نیز در این مقطع به تحصیل ادامه دهند (۱۷).

در ایران جایگاه مشخصی برای پرستاران سالمند تعریف نشده است. این گروه همانند پرستاران دارای مدرک کارشناسی، بدون توجه به نیازهای واقعی نظام سلامت و جامعه، در بخش های مختلف بیمارستان ها به کار گرفته می شوند. برخی از فارغ التحصیلان به عنوان مدرس در دانشکده ها مشغول فعالیت می شوند؛ در حالی که در طول دوران تحصیل آنان، برنامه ریزی آموزشی با هدف تربیت اعضای هیئت علمی صورت نگرفته است. بر اساس نتایج تحقیقات، هر چند در ایران نقش فارغ التحصیلان پرستاری سالمندی تعریف شده است، اما نبود جایگاه مشخص برای آنان در بالین نشان دهنده شکاف میان سیاست گذاری آموزشی و نیازهای واقعی نظام سلامت است (۹). در ایران، تفاوت قابل توجهی میان آنچه در کلاس های پرستاری آموزش داده می شود و خدماتی که در عمل ارائه می گردد وجود دارد؛ موضوعی که به عنوان یک مشکل جدی در نظام آموزشی پرستاری مطرح شده است (۲۷).

برنامه کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی در ایران و پرستاری بزرگسالان در دانشگاه کینگستون انگلستان به صورت حضوری و تمام وقت ارائه می شود. تفاوت اصلی این دو برنامه در بخش

مطالعه حاج باقری و همکاران (۲۰۲۳)، به مقایسه فلسفه، اهداف و برنامه های درسی دوره دکتری پرستاری در ایران با سه دانشگاه دوک، جان هاپکینز و پنسیلوانیا پرداخته است. نتایج این پژوهش نشان می دهد که برنامه های آموزش پرستاری در ایران، به ویژه در مقطع تحصیلات تکمیلی، فاقد اهداف، فلسفه و رسالت مشخص بوده و با نیازهای جامعه همخوانی کافی ندارند. این وضعیت به کاهش کیفیت آموزشی منجر شده و پیامد آن تولید تعداد قابل توجهی پایان نامه کم کاربرد و ضعف در مهارت های آموزشی، مدیریتی و پرستاری تخصصی است (۲۳).

رسالت دانشگاه کینگستون انگلستان بر آماده سازی دانشجویان برای کسب شایستگی های حرفه ای مورد تأیید شورای پرستاری و مامایی انگلستان و توانمندسازی آنان برای ثبت نام و فعالیت به عنوان پرستار بزرگسال متمرکز است (۱۹). در مقابل، برنامه پرستاری سالمندی در ایران بیشترین تمرکز خود را بر حفظ و ارتقای سلامت همه جانبه سالمندان، پیشگیری از بیماری ها و ناتوانی ها، توانمندسازی و بازتوانی، ارتقای سالمندی سالم و موفق، توسعه زیرساخت های تخصصی و ارائه الگوهای نوآورانه مراقبت قرار داده است (۱۷). با این حال، چشم انداز هر دو برنامه "چه در کینگستون و چه در ایران" بر تربیت پرستاران متخصص و توانمند تأکید دارد.

مقایسه اهداف کلی برنامه کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی در ایران و دانشگاه کینگستون نشان می دهد که اهداف هر دو برنامه به صورت روشن و قابل فهم بیان شده و در امتداد رسالت، فلسفه و چشم انداز آن ها قرار دارد. در برنامه ایران، هدف اصلی تربیت پرستاران متخصص برای ارائه مراقبت های جامع به جمعیت سالمندان است؛ در حالی که در دانشگاه کینگستون، تمرکز بر پرورش پرستارانی با مهارت های چندوجهی جهت ایفای نقش مؤثر در محیط های بالینی است. هرچند هدف کلی برنامه ایران گسترده و جامع تدوین شده، اما با توجه به گسترش نقش های حرفه ای پرستاران در کشور، به نظر می رسد اهداف فعلی نیازمند بازنگری و انطباق با وظایف و انتظارات نوین باشند. در واقع، آموزش پرستاری سالمندی باید شرایطی فراهم آورد که دانشجویان تحصیلات تکمیلی بتوانند مهارت های علمی، انسانی و فنی لازم و دانش متناسب با جامعه ای که در آینده در آن خدمت خواهند کرد را به صورت بهینه کسب کنند (۲۴). مطالعه دهقان زاده و همکاران نشان می دهد که اهداف آموزشی برنامه کارشناسی ارشد پرستاری اورژانس در ایران بیشتر کلی بوده و به صورت اختصاصی و دقیق تدوین نشده اند (۲۵).

شرایط پذیرش در مقطع کارشناسی ارشد پرستاری بزرگسالان در دانشگاه کینگستون براساس مجموعه ای از صلاحیت های چندگانه تعیین می شود. در این میان، برخورداری از تسلط کافی

مطالعات بعدی از نمونه‌های آموزشی بیشتری در سطح بین‌المللی بهره گرفته شود.

ملاحظات اخلاقی

این طرح مصوبه کمیته تحقیقات و فناوری دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی گلستان، با کد اخلاق IR.GOUMS.REC.1404.385 می‌باشد و از ابزارهای هوش مصنوعی مولد صرفاً در حد ویرایش زبانی، بهبود نگارشی و بررسی ساختار و انسجام متن استفاده شد.

تضاد منافع

نویسندگان اظهار می‌کنند هیچگونه تضاد منافی ندارد.

مشارکت نویسندگان

مفهوم سازی و طراحی مطالعه: میکائیل علاقی، علی مرادی؛ جمع آوری، تحلیل و تفسیر داده‌ها: همه نویسندگان؛ تهیه پیش نویس دست نوشته: میکائیل علاقی، علی مرادی؛ بازبینی نقادانه دست نوشته برای محتوای فکری مهم: ملیحه کابوسی؛ تحلیل آماری: همه نویسندگان؛ حمایت اداری، فنی یا موادی: همه نویسندگان؛ نظارت بر مطالعه: ملیحه کابوسی.

حمایت مالی

مطالعه انجام شده با مشارکت نویسندگان مقاله انجام شده است.

تشکر و قدردانی

پژوهشگران مراتب قدردانی خود را از اساتید محترم گروه پرستاری که در انجام این مطالعه همکاری کردند، ابراز می‌دارند.

پژوهشی است؛ در ایران دانشجویان ملزم به ارائه پایان نامه هستند (۱۰)، اما در کینگستون چنین واحدی وجود ندارد (۱۹). برنامه کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی در ایران نسبت به دوره بزرگسالان دانشگاه کینگستون، از مزیت کارگاه‌های آموزشی برخوردار است (۱۷). همچنین در هر دو دانشگاه، محتوای دروس به گونه‌ای تدوین شده که آموزش تئوری و بالینی همزمان ارائه می‌شود (۱۷، ۱۹). مطالعات تطبیقی نشان می‌دهد که یکی از نقاط ضعف دوره کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی در ایران، در مقایسه با دانشگاه کینگستون، عدم استقلال گروه‌های آموزشی این رشته و واگذاری تدریس دروس سالمندی به اساتید سایر گرایش‌ها می‌باشد (۱۰). این پژوهش با محدودیت همراه است؛ زیرا مطالعه تطبیقی برنامه آموزشی کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی ایران تنها با یک دانشگاه صورت گرفته و امکان تعمیم نتایج محدود می‌شود.

نتیجه‌گیری

بررسی تطبیقی برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی ایران با برنامه کارشناسی ارشد پرستاری بزرگسالان دانشگاه کینگستون انگلستان، نشان می‌دهد که هر یک از دو برنامه از نقاط قوت و ضعف مشخصی برخوردارند. از جمله مزیت‌های برنامه آموزشی ایران، امکان تحصیل رایگان می‌باشد. در مقابل، از مهم‌ترین نقاط ضعف این دوره می‌توان به محدودیت در اختصاص فرصت‌های بالینی نسبت به دانشگاه کینگستون انگلستان اشاره نمود. از مهم‌ترین کاربردهای انجام چنین مقایسه‌هایی، می‌توان به ارتقای کیفیت آموزش پرستاری در کشور از طریق بهره‌گیری از الگوهای آموزشی معتبر بین‌المللی اشاره کرد. به منظور دستیابی به نتایج جامع‌تر، پیشنهاد می‌گردد در

References

1. Buckner S, Pope D, Mattocks C, Lafortune L, Dherani M, Bruce N. Developing age-friendly cities: an evidence-based evaluation tool. *Journal of Population Ageing*. 2019;12(2):203-23. [DOI: 10.1007/s12062-017-9206-2].
2. Moradi A, Akbari A, Sanagoo A, Abolghazi M, Vodjani H, Gharajeh A, et al. Evaluation of "Age-Friendly City" Indicators in Golestan Province From the Perspective of the Older Adult Population. *International Journal of Aging*. 2024;2(1):e9-e. [DOI: 10.34172/ija.2024.e9].
3. Okuyan CB, Bilgili N, Mutlu A. Factors affecting nursing students' intention to work as a geriatric nurse with older adults in Turkey: a cross-sectional study. *Nurse Education Today*. 2020;95:104563. [DOI: 10.1016/j.nedt.2020.104563].
4. Ghorbani M, Salehabadi R, Mahdaviifar N, Rad M. Factors related to nurses' attitudes toward the elderly care: The predictive roles of altruism, moral intelligence, life satisfaction and general health. *Iranian Journal of Ageing*. 2021;16(2):248-59. [DOI: 10.32598/sija.16.2.2767.1].
5. Liu X, Albert S. Change in medical and health care decision-making patterns at the End-of-Life: A cohort of the very old people. *Innovation in Aging*. 2021;5(Suppl 1):770. [DOI: 10.1093/geroni/igab046.2851].
6. São José JMS, Amado CAF, Ilina S, Buttigieg SC, Taghizadeh Larsson A. Ageism in health care: a systematic review of operational definitions and inductive conceptualizations. *The Gerontologist*. 2019;59(2):e98-e108. [DOI: 10.1093/geront/gnx020].
7. Fulmer T. A retrospective/prospective on the future of geriatric nursing. *Geriatric Nursing*. 2020;41(1):29-

31. [Doi: 10.1016/j.gerinurse.2020.01.012].
8. Sagan A, Gałazka-Sobotka M, Czauderna P, Frączkiewicz-Wronka A, Badora-Musiał K, Petka N, et al. Health centres 75+ as a new model to improve care for older people in Poland. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2022;19(12):7487. [Doi: 10.3390/ijerph19127487].
9. Valizadeh L, Zamanzadeh V, Khorrami estakhi R, Pourmollamirza A. A comparative study the gerontological nursing MSc curriculum in Iran and University of Pennsylvania in USA. *Iranian Journal of Nursing Research*. 2022;17(3):47-55. [Doi: 10.22034/IJNR.17.3.47].
10. Mancheri H, Mahmoodi-Shan GR, Jouybari L, Kabusi M. Comparing Iranian and Duke University's Master of Nursing Education Programs in Geriatrics: A Comparative Study. *Research in Medical Education*. 2025;16(4):34-47. [Doi: 10.32592/rmegums.16.4.34].
11. Kjellaas S, Fredheim G, Moen ØL. Registered nurses' experiences with master's degree competence in the specialist health service: A qualitative descriptive study. *Nordic Journal of Nursing Research*. 2020;40(4):221-8. [Doi: 10.1177/20571585209460].
12. Aghaei M, Roshanzadeh M. Comparison of the educational system and curriculum of masters of pediatric nursing in Iran and Toronto, Canada: A comparative study. *Research in Medical Education*. 2019;10(4):61-9. [Doi: 10.29252/rme.10.4.61].
13. Iwasiw CL, Goldenberg D. *Curriculum development in nursing education*: Jones & Bartlett Publishers; 2014.
14. Sadat-Aghahosseini S, Navab E, Sadooghiasl A. A comparative study on curriculum of geriatric nursing master's degree in Iran and Ireland. *Nursing Practice Today*. 2025;19(1):3-16.
15. Houshmand M, Morritt L-F, Sim Ong F, Yaghoobzadeh A. A Comparative Study of Geriatric Nursing Curriculum in Iran and Rory Meyers College of Nursing, United States of America. *Strides in Development of Medical Education*. 2023;20(1):95. [Doi: 10.22062/sdme.2023.198429.1199].
16. Adick C. Bereday and Hilker: origins of the 'four steps of comparison' model. *Comparative Education*. 2018;54(1):35-48. [Doi: 10.1080/03050068.2017.1396088].
17. Ministry of Health and Medical Education DMfME. Ministry of Health and Medical Education Deputy Ministry for Medical Education 2024 [Available from: <https://hcmep.behdasht.gov.ir/>].
18. Kingston University London. Department of Health S, Social Care & Education. *Adult Nursing MSc 2025* [Available from: <https://www.kingston.ac.uk/study/postgraduate/adult-nursing-msc>].
19. London. KU. *Adult Nursing MSc – Teaching and assessment 2025* [Available from: <https://www.kingston.ac.uk/study/postgraduate/adult-nursing-msc#assessment>].
20. Council NaM. *Standards for nurses – Standards of proficiency for registered nurses 2024* [Available from: <https://www.nmc.org.uk/standards/standards-for-nurses/>].
21. London. KU. *Programme Specifications – Kingston University* [Available from: <https://progspec.kingston.ac.uk/>].
22. Hosseini E, Abadi MMM, Asl IM, Matin BK. A Short Review on the Model of Government Support Programs for Special Patients in Iran, United Kingdom, United States of America, Italy, and Sweden. *Galen Medical Journal*. 2020;9:e1403. [Doi: 10.31661/gmj.v0i0.1403] [PMID: 34466547].
23. Adib-Hajbaghery M, Moradi T. Comparative study of Iran nursing doctoral curriculum and the top three nursing schools in the world. *Bimon Educ Strategies Med Sci*. 2023;16(4):389-99.
24. Chavez KS, Dwyer AA, Ramelet A-S. International practice settings, interventions and outcomes of nurse practitioners in geriatric care: A scoping review. *International journal of nursing studies*. 2018;78:61-75. [DOI:10.1016/j.ijnurstu.2017.09.010].
25. Dehghannezhad J, Heydarpoor DZ, Valizadeh L, Roshangar F, DadashZadeh A. A comparative study of emergency nursing MSc curriculum in Iran and the USA. 2019.
26. Azimi H, Momeni M, REZAPOUR NR. Comparative Study of Medical Surgical Nursing Master's Education Program in Iran and USA. 2021.
27. Borzu R, Safari M, Khodavisi M, Torkaman B. The Viewpoints of Nurses towards Applicability of Nursing Curriculum in Hospitals Affiliated to Hamedan University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education*. 2008;8(2).